

15 ARALIK 2002

'Kim kral çıplak diyecek?'

İstanbul'da yapılan Türkiye Enerji Forumu'nun basına kapalı bölümünde bir işletmeci sordu: Vatandaşa fiyatların artacağını kim açıklayacak?

MART başından itibaren elektrikte gerçek anlamda yeni bir dönem başlıyor. Vatandaş yeni dönemle birlikte elektrikte ucuzlama beklerken, şirketler de EPDK'da, aslında fonlar ve vergüler indirilmezse ucuzlamak bir yere fiyatların çok daha fazla artacağını farkında. Ancak hiçkimse bunu yüksek sesle dile getirmeye yanaşmıyor.

MECBUREN ARTACAK!

Geçen hafta üç gün boyunca İstanbul'da gerçekleştirilen Türkiye Enerji Forumu'nda yine bu konu kamuoyu huzurunda dile getirilmedi. Enerji Bakanı Hilmi Güler'in açılışını yaptığı Forum'un basına kapalı gerçekleştirilen

Elektrik Piyasası Çalıştayı'nın ana konusu ise fiyatlardı. İşletmeci firma temsilcilerinden biri çıkıp, çalıştayda yer alan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Temsilcisi'ne, "Mart ayından itibaren elektrik fiyatları ciddi olarak artacak. Kimse çıkıp bunu söylemiyor. Kim kral çıplak diyecek?" diye sordu.

Bunun üzerine EPDK temsilcisi, enerjide serbest piyasaya geçilen ülkelerin hemen tümünde elektrik fiyatlarında ciddi bir artış olduğunu anımsatarak, "Bunun böyle olacağını biz de biliyoruz. Ancak yeni hükümet bir takım tedbirler alınacağını söylüyor. Eğer elektriğin fiyatını yükselten vergi oranları ve paylar düşürülürse bu artış sınırlı kalacaktır. Bizim bu durumda çıkıp

bir açıklama yapmamız doğru olmaz" yanıtını verdi. Bir ara katılımcılar Meclis'ten konuyla ilgili yeni bir düzenleme çıkması gerektiğini dahi dile getirdiler.

Toplantıda fiyatların ucuzlaması konusundaki alternatif çözümler birer birer ele alındıysa da herhangi bir sonuca varılmadı. Çünkü karar verici merci ne EPDK ne de bu piyasada çalışan diğer özel sektör temsilcileri değil, hükümetti. Elektrik fiyatlarında sonuçların ne olacağı 2.5 aylık süre içinde alınacak siyasi kararlara endekslenmiş görünüyor.

Hilmi
Güler

02 ARALIK 2002

Hürriyet

Dünya devleri forum için İstanbul'a geliyor

TÜRKİYE Enerji Forumu'nun ikincisi bu yıl Çırağan Sarayı'nda 11-13 Aralık tarihleri arasında gerçekleştirilecek. Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve TÜBİTAK'ın himayesinde düzenlenen "Türkiye Enerji Forumu", üç gün boyunca iş dünyası, politika, ulusal güvenlik, bürokrasi, hukuk, finans ve bilim dünyasının, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların temsilcilerini biraraya getirecek.

ÜST DÜZEY YÖNETİCİLER

- Türkiye Enerji Forumu 2002'ye katılacaklar arasında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Hilmi Güler, Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı Yusuf Günay, Yunanistan Düzenleme Kurumu Başkanı Prof. Capros, Belçika Enerji ve Kalkınma Bakanı Oliver Deleuze, OECD Uluslararası Enerji Ajansı Baş Ekonomisti Dr. Fatih Birol, Siemens Dünya Enerji Grubu Başkanı Dr. Hans Jürgen Schloss, Rusya Bilimler Akademisi Petrol ve Gaz Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Afanasasievic Grigoriyev, Rusya Devlet Standartlar Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Aleksandre

Dimitrevic Kazlov yer alıyor.

POAŞ, BP, Exxon Mobil, Borusan, Hes Kablo, Shell, GAP, Botaş, DSI, TEAŞ, TETAŞ, EMO, İSKİ, İGDAŞ, DİE, TAEK Petrol İşleri Genel Müdürlüğü gibi şirket ve kurumların genel müdürleri de Türkiye Enerji Forumu'na katılıyor.

Forum, yeni piyasa düzenlemeleriyle ivme kazanma başlayan enerji sektörünün ulusal ve uluslararası sorunlarının derinlemesine tartışılmasını, sektör temsilcileri, bilim adamları ve siyasetçiler arasındaki diyalogun geliştirilerek, yeni bir sinerji yaratılmasını amaçlıyor.

Forum süresince oturumlara ek olarak gerçekleştirilecek teknoloji toplantıları ve ikili görüşmelerle, Türkiye'nin enerji dinamiklerinin harekete geçirilmesine de katkıda bulunulması hedefleniyor.

ENERJİ ÖDÜLLERİ

Türkiye Enerji Forumu'nun son gününde, Türkiye'de uygar yaşamın gereksinimi olan enerjinin üretim, teknoloji, çevre ve AR-GE çalışmaları alanında katma değer yaratan kişi ve kuruluşlara Ulusal Enerji Ödülleri verilecek.

Üç gün sürecek Türkiye Enerji Forumu'na binin üzerinde delegenin katılması bekleniyor.

REKLAM

Türkiye ve Dünyada
bugün yaşanan
gelişmeler, serbest
piyasa koşullarının
oluşumu için yapılan
çalışmalar, önümüzdeki
dönem ulusal enerji
politikaları, uluslararası
ticari ilişkiler,
özelleştirme
uygulamaları, AB'ye
entegrasyon,
otoprodüktör yatırımları,
sanayici talepleri,
planlanan projelerin
küresel enerji
piyasalarındaki yeri ve
önemi ile diğer yatırım
projelerinin finansmanı
ve sektörün gelecek ile
ilgili beklentileri
TÜRKİYE ENERJİ
FORUMU'nda.

- 26 Ana Oturum
- 21 Çalıştay
- Teknoloji Toplantıları
- İkili Görüşmeler
- Grup Toplantıları
- Özel Konferanslar
- Ulusal Enerji Ödülleri
- Sürdürülebilir Yaşam Ödülleri
- Sosyal Kampanyalar
- Poster Projeler

SANAYİ VE TİCARETTE

Sürdürülebilir Yaşam Ödülleri

Onlar Ekonomik ve Sosyal Kalkınmanın Öncüleri!

2050'ye Doğru

“Küresel Enerji Dengeleri ve Türkiye”

3 - 4 - 5 Aralık 2003 Lutfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı, İstanbul

T.C. Dışişleri Bakanlığı

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

T.C. Milli Savunma Bakanlığı
Savunma Sanayi Müsteşarlığı

Himayetlerinde

TOBB

TSE

İşbirliğinde

►► Küresel Enerji Pazarında Yeni Eğilimler ve Rekabet ► Serbestleşme ve Küresel Enerji Yatırımları ► Irak Enerji Pazarı ve Küresel Etkileri ► AB'de Enerji Modelleri ve Türk Enerji ► Şirketlerin Uyumu ► Üretim ve Dağıtım Sektöründe Politikalar, Beklentiler ► Türkiye'nin Liberalleşen Elektrik ve Gaz Sektöründe Gelecek Beklentileri ► Savunma Sanayi ve Enerji ► Petrol Piyasası ve Serbestleşme ► Türk Elektromekanik Sektöründe Son Durum ► Türk Madencilik Sektörünün Beklentileri, Yatırımlar ► Dünyada ve Türkiye'de Enerji Üst Kurulları ve Enerji Değişim Yönetimi ► Enerji Üst Dönem Özelleştirme Stratejileri ► Dünya Enerji Piyasalarında Özelleştirmede Deneyim Aktarımları ► Otoprodüktör Yatırımlarında Son Durum ► Hazar, Karadeniz, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da Enerji Yatırımlarında Riskler ve Fırsatlar ► Türkiye'nin Yakın Çevresindeki 600 Milyar Dolarlık Enerji Pastasından Pay Alma Olanakları ► Küresel Enerji Borsaları ve Türkiye ► Türkiye'nin 50 Yıllık Enerji Serüveni ► 1950'lerden Günümüze Sanayinin Değişen Enerji Dinamikleri ve Türkiye'de 50 Yıllık Kuruluşların Enerji Vizyonu ► Yerel Yönetimler ve Enerji ► Yabancı Ülkelerin Gözüyle Türkiye'de Enerji ve Ülkelerin Deneyim Aktarımları ► Sanayi ve Ticaret Odaları Gözüyle Enerji ► Cumhuriyetimizin 80. Yılında Enerjiye Bakış ► Türkiye'nin Rekabet Gücü Açısından Enerji Maliyetlerinin Diğer Rakip Ülkelerle Karşılaştırması ► Doğal Gaz Projelerinde Öncelikli Ülkeler ve Projeler ► Hidrojen ► Nükleer ► Su Kaynakları ► Çevre ► Hukuk ► Ulaştırma ► LPG ► Enerji Verimliliği ► Yenilenebilir Enerji ► Madenler ve Madencilik Yasası ► Küresel Enerji Pazarlaması ve Nakliyesi ► Enerjinin Finansmanı ve Bankacıların Enerjiye Bakışı ► Standartlar ve Enerji Kalite ► Bilgi ► Bilim ve Teknoloji ► Hidrolik ► Enerji Vergilendirme ► Şeffaflaşma, İhaleler ve Enerji Kamusal Etik ► Ve Türkiye'nin Enerji Stratejik Yol Haritası, Politikalar ►►

3. Yıl

►►► SIEMENS ► TAI - TÜRK HAVACILIK VE UZAY SANAYİ ► TEI- TUSAŞ MOTOR SANAYİ ►►►

►►►► MERCEDES BENZ TÜRK ► SCHNEIDER ELEKTRİK ► MAKİNA KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU ►►►►

ULUSAL ENERJİ FORUMU © 2003

Bilgi - Kayıt & Sponsorluk : (212) 249 27 21 pbx Faks: (212) 249 27 35 www.enerjiforumu.com

REKLAM

SANAYİ VE TİCARETTE

50 yıl

Sürdürülebilir Yaşam Ödülleri

Onlar Ekonomik ve Sosyal Kalkınmanın Öncüleri!

Onlar Enerjilerinin Zirvesinde!“Ulusal Enerji
Ödülleri”**3 - 4 - 5 Aralık 2003** Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı, İstanbul

T.C. Dışişleri Bakanlığı

T.C. Sanayi ve Ticaret
BakanlığıT.C. Enerji ve Tabii
Kaynaklar BakanlığıT.C. Milli Savunma Bakanlığı
Savunma Sanayi Müsteşarlığı*Himayetlerinde*

TOBB

TSE

İşbirliğinde

Cumhuriyet'in 80. Yıldönümü münasebetiyle, 1950'lerde sanayileşmeye başlayan 21 milyon nüfuslu Türkiye'yi bugünlere taşıyan kuruluşlarla sürdürülebilir bir geleceği planlamayı ve gelecekteki enerji ihtiyaçlarının boyutlarını ulusal ve küresel bir yaklaşımla ortaya çıkarmayı hedefleyen 2003 TÜRKİYE ENERJİ FORUMU, 3. gününde, sektörün başarılı kuruluşlarına ULUSAL ENERJİ ÖDÜLLERİ ile sanayi ve ticarete ülke ihtiyaçlarını karşılayan 50 yıl ve üzeri kuruluşlara SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM ÖDÜLLERİ veriyor.

3. Yıl

▶▶▶ SIEMENS ▶ TAİ - TÜRK HAVACILIK VE UZAY SANAYİ ▶ TEİ- TUSAŞ MOTOR SANAYİ ▶▶▶

▶▶▶▶ MERCEDES BENZ TÜRK ▶ SCHNEIDER ELEKTRİK ▶ MAKİNA KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU ▶▶▶▶

ULUSAL ENERJİ FORUMU © 2003

Bilgi - Kayıt & Sponsorluk : (212) 249 27 21 pbx Faks: (212) 249 27 35 www.enerjiforumu.com

REKLAM

Türkiye ve Dünyada bugün yaşanan gelişmeler, serbest piyasa koşullarının oluşumu için yapılan çalışmalar, önümüzdeki dönem ulusal enerji politikaları, uluslararası ticari ilişkiler, özelleştirme uygulamaları, AB'ye entegrasyon, otoprodüktör yatırımları, sanayici talepleri, planlanan projelerin küresel enerji piyasalarındaki yeri ve önemi ile diğer yatırım projelerinin finansmanı ve sektörün gelecek ile ilgili beklentileri TÜRKİYE ENERJİ FORUMU'nda.

- 26 Ana Oturum
- 21 Çalıştay
- Teknoloji Toplantıları
- İkili Görüşmeler
- Grup Toplantıları
- Özel Konferanslar
- Ulusal Enerji Ödülleri
- Sürdürülebilir Yaşam Ödülleri
- Sosyal Kampanyalar
- Poster Projeler

2050'ye Doğru

“Küresel Enerji Dengeleri ve Türkiye”

3 - 4 - 5 Aralık 2003 Lutfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı, İstanbul

T.C. Dışişleri Bakanlığı

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

T.C. Milli Savunma Bakanlığı
Savunma Sanayi Müsteşarlığı

Himayetlerinde

TOBB

TSE

İşbirliğinde

►► Küresel Enerji Pazarında Yeni Eğilimler ve Rekabet ► Serbestleşme ve Küresel Enerji Yatırımları ► Irak Enerji Pazarı ve Küresel Etkileri ► AB'de Enerji Modelleri ve Türk Enerji ► Şirketlerinin Uyumu ► Üretim ve Dağıtım Sektöründe Politikalar, Beklentiler ►Türkiye'nin Liberalleşen Elektrik ve Gaz Sektöründe Gelecek Beklentileri ►Savunma Sanayi ve Enerji ► Petrol Piyasası ve Serbestleşme ► Türk Elektromekanik Sektöründe Son Durum ► Türk Madencilik Sektörünün Beklentileri, Yatırımlar ► Dünyada ve Türkiye'de Enerjide Üst Kurullar ve Enerjide Değişim Yönetimi ►Enerjide Yeni Dönem Özelleştirme Stratejileri ► Dünya Enerji Piyasalarında Özelleştirmede Deneyim Aktarımları ► Otoprodüktör Yatırımlarında Son Durum ► Hazar, Karadeniz, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da Enerji Yatırımlarında Riskler ve Fırsatlar ►Türkiye'nin Yakın Çevresindeki 600 Milyar Dolarlık Enerji Pastasından Pay Alma Olanakları ► Küresel Enerji Borsaları ve Türkiye ► Türkiye'nin 50 Yıllık Enerji Serüveni ► 1950'lerden Günümüze Sanayinin Değişen Enerji Dinamikleri ve Türkiye'de 50 Yıllık Kuruluşların Enerji Vizyonu ► Yerel Yönetimler ve Enerji ► Yabancı Ülkelerin Gözüyle Türkiye'de Enerji ve Ülkelerin Deneyim Aktarımları ► Sanayi ve Ticaret Odaları Gözüyle Enerji ► Cumhuriyetimizin 80. Yılında Enerjiye Bakış ► Türkiye'nin Rekabet Gücü Açısından Enerji Maliyetlerinin Diğer Rakip Ülkelerle Karşılaştırması ► Doğal Gaz Projelerinde Öncelikli Ülkeler ve Projeler ► Hidrojen ► Nükleer ► Su Kaynakları ► Çevre ► Hukuk ► Ulaştırma ► Lpg ► Enerjide Verimlilik ► Yenilenebilir Enerji ► Madenler ve Madencilik Yasası ► Küresel Enerji Pazarlaması ve Nakliyesi ► Enerjinin Finansmanı ve Bankacıların Enerjiye Bakışı ► Standartlar ve Enerjide Kalite ► Bilişim ► Bilim ve Teknoloji ► Hidrolik ► Enerjide Vergilendirme ► Şeffaflaşma, İhaleler ve Enerjide Kamusal Etik ► Ve Türkiye'nin Enerjide Stratejik Yol Haritası; Politikalar ►►

3. Yıl

►►► SIEMENS ► TAI - TÜRK HAVACILIK VE UZAY SANAYİ ► TEI- TUSAŞ MOTOR SANAYİ ►►►

►►►► MERCEDES BENZ TÜRK ► SCHNEIDER ELEKTRİK ► MAKİNA KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU ►►►►

ULUSAL ENERJİ FORUMU © 2003

Bilgi - Kayıt & Sponsorluk : (212) 249 27 21 pbx Faks: (212) 249 27 35 www.enerjiforumu.com

29 KASIM 2002

Cumhuriyet

T.C.Dışişleri Bakanlığı,
T.C. Enerji ve Tabii
Kaynaklar Bakanlığı
ve TÜBİTAK
Himayelerinde

11 - 12 - 13 Aralık

2002

Çırağan Sarayı
İSTANBUL

“Türkiye'nin Yeni Enerji Stratejileri” II

Bu yıl ikincisi gerçekleştirilecek olan
TÜRKİYE ENERJİ FORUMU,
58. Hükümetin ekonomi programı ve
enerji politikalarının belirlendiği, yeni
enerji piyasası düzenlemelerinin ivme
kazandığı, Avrupa Birliği Kopenhag
Zirvesi'nde Türkiye'nin Avrupa Birliği
Üyeliğinin geleceği üzerinde yaşamsal
kararların alındığı, bölgemizde ülkemizi de
etkileyecek köklü jeopolitik dinamiklerin
yaşandığı çok kritik günlerde toplanıyor.

TÜRKİYE ENERJİ FORUMU, bu çok özel
tarihi süreçte yapılacak olan
toplantılarında, iş dünyası, politika, ulusal
güvenlik, bürokrasi, hukuk, finans ve bilim
dünyasının ulusal ve uluslararası kurum ve
kuruluşlarının temsilcilerini bir araya
getirecek.

Forum boyunca oturumlara ek olarak
gerçekleştirilecek Teknoloji Toplantıları,
Çalıştaylar ve İkili Görüşmelerle, çok
yönlü ve katmanlı bir yapı içinde hareket
edebilmenin yaratacağı sektörel katma
değer ülkemizin enerji dinamiklerinin
harekete geçirilmesine katkıda
bulunacaktır.

TÜRKİYE ENERJİ FORUMU'nun son
gününde ise, Ülkemizde uygar yaşamın
gereksinimi olan enerjinin Üretim,
Teknoloji, Çevre ve AR-GE çalışmaları
alanlarında katma değer yaratan kişi ve
kuruluşlarına ULUSAL ENERJİ
ÖDÜLLERİ verilecektir.

www.enerjiforumu.com

Bilgi ve Kayıt: (212) 249 27 21 pbx Faks: (212) 249 27 35

GÜNCEL

Türkiye Enerji Forumu 2002

Türkiye'nin Yeni Enerji Stratejileri II

İpek Portakal

İkincisi İstanbul Çırağan Sarayı'nda 11-12-13 Aralık tarihlerinde düzenlenen Türkiye Enerji Forumu, T.C. Dışişleri Bakanlığı, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve TÜBİTAK himayelerinde gerçekleştirildi.

Büyük katılımın olduğu Forum'un açılış sunuşunu Türkiye Enerji Forumu Düzenleme Kurulu adına Forum Başkanı **Neslihan Gökdemir** yaptı. Gökdemir, bu yılki forumun daha geniş kapsamlı düzenlendiğinin altını çizerek şunları söyledi:

"Türkiye Enerji Forumu'nda geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Türkiye'nin yeni enerji politika-

larını tartışacağız hep birlikte. Bu yıl da katılımcılar, görüş alış-verişi yapma olanağı elde edecekleri bir platforma sahip olacaklar. Muazzam bilgi ve tecrübe ortaya konacak. Ortak bilgi ve tecrübe alış-verişi bu platformda, ülkenin enerji sektörünün geleceğine, dolayısıyla ülkenin geleceğine katkıda bulunacak bir sinerji oluşturacak."

1.oturumda ilk konuşmayı yapan T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Dr. Hilmi Güler** yeni dönemde yerli kaynaklara bü-

yük önem vereceklerini, yabancı yatırımcının ülkemize gelmesini teşvik edeceklerini, yerli ve yabancı yatırımcı arasında fark gö-

zetmeyeceklerini öte yandan temel kriterin ülkenin çıkarları olacağını belirtti. Kayıp kaçak yüzünden yükseltilen elektrik fiyatını aşağıya çekmeye dikkat çektiler, diğer ülkelere

de 6-7 olan oranımızda yüzde 22'lere bunun üretimin önünde büyük engel olduğunu ifade etti. Yerli kaynaklardan kömür hidrolik enerji ve suya gereken önemin verileceğini, Bor ve Tor-yum'un enerji konusunda kullanılması için AR-GE çalışmaları yapılacağını belirtti. Gelecek 20 yıl içinde yüzde 30 oranında enerji ihtiyacının artacağını altını çizen Güler, hükümetin, Türkiye'yi konumu nedeniyle doğu-batı arasında enerji koridoru haline getirmeyi hedeflediklerini söyledi.

Sanayi ve Ticaret Bakanı **Ali Coşkun** ise 50. kuruluş yılı ne-

Forum Başkanı Neslihan Gökdemir

deniyle düzenlenen Sanayi Kongresi'nin hemen arkasından gerçekleşen Enerji Forumu'nun düzenlenmesinin sanayi ile enerjinin birbirinden ayırt edilemeyecek beraberlikte olduğunun vurgulanması açısından önemini belirterek şunları söyledi:

"Hem sanayimizin hem de enerji sorunumuzun sağlıklı bir çözüme kavuşturulmasında değerli araştırmacılarımızın, bilim adamlarının, uluslararası enerji platformunda söz sahibi olan yatırımcıların katkılarının değerlendirilmesi bakımından bu forumu büyük şans olarak görüyorum. Enerji her ülkenin sosyal-ekonomik ve endüstriyel gelişiminin temel girdisini oluşturmaktadır. Sınırlı olan doğal kaynaklarımızı daha akılcı kullanarak yeni kaynaklara ilaveten yeni teknolojilerle enerji hizmetlerini çeşitlendirerek alternatif enerji kaynaklarını en faydalı şekilde hizmete sunma durumundayız. Ülkenin kalkınması ve refahın artışı sağlayacak daha temiz, güvenilir, verimli, ekonomik ve ticari açıdan ulaşılabilir, sürdürülebilir enerji arzının sağlanması enerji politikamızın hedefini oluşturmaktadır. Sürdürülebilir bir kal-

kınma ancak sanayileşme ile mümkündür."

Enerjinin ekonominin gelişmesi yönünden en önemli unsurlardan biri olduğunun altını çizen Coşkun, şöyle devam etti:

"Türkiye petrol ve doğalgaz üreticisi Ortadoğu ve Hazal Bölgesi ülkeleri ile petrol tüketicisi Avrupa arasındaki konumuna rağmen, bu konumunu yılarca yeterince değerlendirememiştir. Elektrik enerjisi üretimi ve tüketiminde OECD ülkeleri arasında en alt seviyelerde yer almaktayız. Avrupa ortalamasının çok altundayız, dünya ortalamasına ise yetişemedik. Henüz kişi başına 2 bin kilowattsaat hedefini tutturabildik. Geçmişte ortalama yüzde 8 yüzde 12 arasında her yıl artan elektrik enerjisi üretimi ve tüketimi ekonomik bunalımlar dolayısıyla geçen yıl 1.4 küçülme ile karşı karşıya kalmıştır. Enerji sektöründeki özelleştirmeye de değinen Coşkun, "Şu anda dünya enerji tablosuna baktığımızda petrolün 50 yıl kadar doğalgazın 64 yıl kadar bir

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Hilmi Güler

rezervi olduğu görülüyor. Kyoto toplantısında karara bağlandığı gibi yeşil enerji konusu başta olmak üzere yeni yatırım hamlesiyle enerji konusunda çeşitliliğe yönelerek tek kanala bağlamak ve yeni atılımlar yapma dönemi başlamaktadır. Türkiye enerjiiyi ucuz ve kaliteli seviyelerde elde etme durumundadır. Gümrük duvarlarının yıkıldığı, ekonomik sınırların kalktığı, globalleşme sürecinde Türkiye'nin kalkınabilmesinde sanayileşmesinde tek şansı rekabet gücünü yükseltmesine bağlıdır. Sanayileşmede en büyük sorun enerjidir ve bunun

da kısa sürede halledilmesi gerekmektedir."

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı **Yusuf Günay** ise Almanya hariç tüm Avrupa Birliği üyelerinde ve aday ülkelerin çoğunda enerji sektörünün bağımsız düzenleyici kurumlar tarafından düzenlenip denetlendiğini söyledi. Öte yandan Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 9 Ekim 2001 tarihli Değerlendirme Raporu'nda enerji sektöründe EPDK Kurulu tarafından yapılan çalışmaların önemli gelişmeler olarak kaydedildiğini belirtti ve şöyle devam etti:

"Serbestleştirme süreci devam eden elektrik enerjisi sektöründe halen kamunun hakim durumda bulunmasının geçici bir durum olduğunu, oluşturulması ön görülen piyasanın özel hukuk hükümlerine tabi olacağını, dolayısıyla kamu şirketlerinin de özel sektör şirketleri ile aynı konumda olduğunu ve farklı bir muameleye tabi tutulmamaları gerektiğini üst otorite durumunda ki ilgili kamu kurum ve kuruluşların dikkatine sunmak istiyorum. Bu durum doğalgaz piyasası için de geçerlidir."

TÜBİTAK Başkanı **Prof. Dr. Namık Kemal Pak** ise yirminci yüzyılda tüketilen enerjinin daha önceki zamanlarda tüketilen enerjinin on katı olduğuna dikkat çekti. Gün geçtikçe büyüyen talep karşısında dünyadaki fosil yakıt kaynaklarının çok uzun ömürlü olmayacaklarını öte yandan fosil yakıtlar dışındaki enerji envanterimizin azımsanmayacak miktarda olduğunu vurgula-

TÜBİTAK Başkanı
Prof. Dr. Namık Kemal Pak

arak şunları söyledi:

"19. yüzyılın başlarına kadar enerji kaynaklarımız içinde ağırlıklı yer tutan rüzgar ve hidrolik enerjinin, sanayi devrimi sırasında hükümlerini kömürle başlatarak fosil yakıtlara kaptırmaları, bugünse bu eski enerji kaynaklarına alternatif enerji kaynakları olarak geri dönüş çabaları da oldukça çarpıcı."

Dışişleri Bakanlığı temsilcisi **Hakkı Akil** ise Türkiye'nin enerji politikalarında bölgede ve dünyada önemli bir aktör olabilmek için yeni politikalar geliştirdiğini belirtti.

Özel sektör temsilcilerini üniversiteler ve devlet kurumlarıyla

buluşturan Forum süresince katılımcılar Türkiye'nin enerji sektöründeki sorunları ve çözüm önerilerini tartıştılar. Forum ayrıca 13 ana oturum ve paralel olarak gerçekleşen 16 ayrı çalıştay da süren toplantılar boyunca enerji sektörünün bir araya gelmesini sağladı.

Öte yandan, Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecindeki önemli dönemeçlerinden biri olan 12 Aralık 2002 Kopenhag Zirvesi de tartışılan konular arasındaydı.

Türkiye Enerji Forumu'nun son günü 13 Aralık akşamı ülkemizde uygar yaşamın gereksinimi olan enerjinin üretim, teknoloji çevre ve Ar-Ge çalışmaları alanlarında katma değer yaratan kişilere ve kuruluşlarına **Ulusal Enerji Ödülleri** verildi.

Türkiye'nin enerjide 50 yılını yön veren T.C. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 2002 Enerji'de 50 Yıl Ödülü'nün sahibi oldu. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın ilk ve tek Türk Direktörü Dr. Fatih Birol, 2002 Ulusal Enerji Bilin Ödülü'nün sahibi oldu. Türkiye'de jeotermal enerji kaynaklarının değerlendirilmesi için Aydın Sultan Hisar-Salavatlı Jeotermal Sahası'nda elektrik enerjisi üretecek olan ve artı kalan jeotermal akışkanın endüstride entegre olarak kullanımını sağlayacak olan Ege Enerji A.Ş., 2002 Ulusal Enerji Teknoloji Ödülü'nü aldı. 2002 Türkiye Enerji Forumu ile ilgili daha fazla bilgi www.enerjiforumu.com adresinden temin edilebilir. ●

Türkiye Enerji Forumu 2002

Prof. Dr. H. Nusret YÜKSELER

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Hilmi GÜLER, Forum'da konuşmasını yaparken

Türkiye Enerji Formu 2000'i izleyen ve Forum Değerlendirme Oturumu'nun Başkanlığı'nı yapan Prof. Dr. H. Nusret YÜKSELER Forum notlarını dergimize aşağıdaki satırlarla aktardı.

Forum, ilki 2000 yılında yapılan "Türkiye Enerji Formu" bu yıl ikinci kez 11-13 Aralık 2002 tarihlerinde İstanbul, Çırağan Sarayı'nda düzenlendi. Yaklaşık bin kişi tarafından izlenen Forum'un açılışında ilk konuşmaları Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun yaptı.

İlgiyle izlenen Forum'a Cumhurbaşkanlığı, Milli Güvenlik Kurulu, Bakanlıklar, Genel Müdürlükler, DEK/TMK, TÜSIAD, TÜBİTAK, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, üniversiteler, sanayi kuruluşları gibi yurt içinden ve yurt dışından pek çok kuruluş adına katılımcılar oldu.

Üç gün süren Form çalışmalarında 13 genel oturum ve 12 çalıştay gerçekleştirildi. Son gün yapılan değerlendirme oturumunda izleyicilerin soru, görüş ve yorumları ile Forum tamamlandı. Forum'un tüm çalışmalarının tamamlanmasından sonra bir ödül töreni gerçekleştirildi.

Forum Sunuşu, Forum Başkanı Neslihan Gökdemir tarafından yapıldı ve birinci oturumda söz alan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Dr. Hilmi Güler, yeni kurulan 58. Hükümet'te Bakanlığın enerji politikalarının ana hatlarını anlatarak özetle şu hususları vurguladı:

- "Üretimin önündeki engeller kaldırılacaktır.

- Yabancı teşebbüsler teşvik edilecektir, büyük yatırımlar beklenilmektedir.

- Tüm doğal kaynaklar harekete geçirilecektir.

- Yerli-yabancı teşebbüsler arasında var olan tüm farklar kaldırılacaktır.

- Enerji alanında beklentiler, kalite, sürdürülebilirlik, ucuzluk, küresel rekabete açıklık olarak öngörülmektedir.

- Kamu olanaklarının sınırlılığı nedeniyle sektörün liberalleşmesine önemle devam edilecektir.

- Türkiye Doğu-Batı arasında bir enerji koridoru oluşturacaktır.

- Güvenliğe ve çevreye olan etkilerin asgariye indirilmesine önem verilecektir.

- Yüksek enerji fiyatları aşağı çekilecektir.

Bu temel görüşler nedeniyle aşağıdaki ayrıntılara büyük önem verilecektir:

- Kayıp ve kaçaklar kabul edilebilir düzeye çekilecektir.

- Duran sanayi harekete geçirilecektir.

- Petrol, doğalgaz araştırmalarına ağırlık verilecektir.

- Kurumlararası organizasyonlar oluşturularak, çalışmalarda bütünlük sağlanacaktır.

- Yerli kaynakların kullanımında azalmalar görülüyor. Bu konudaki düzenlemelere önem verilecektir.

- Su kaynaklarımızın kullanımında potansiyel sınıra yükseliş hususuna büyük önem verilecektir.

- Linyit potansiyelimizden tamamen yararlanılacaktır.

- Bor ve toryum ile ilgili Ar-Ge faaliyetleri geliştirilecektir.

- Kurulu gücümüzün gelişiminde öngörüler, 2010 için 52 bin MW ve 2020 için 103 bin 500 MW şeklindedir.

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Yasası çıkarılmış hâlinde. Bakanlık olarak çalışmalarımız makro düzeyde olacaktır.

- Bürokratlarımızın rahat çalışmalarına olanak sağlanarak, imza atmalarında görülen çekingenlik ortadan kaldırılacaktır.

- Petrol Piyasası Yasası çıkarılacak ve petrol aramalarına önem verilecektir.

- Doğu-Batı enerji koridoruna önem verilirken Güney Avrupa Gaz Ringi çalışmaları sürdürülecektir. Yunanistan ile gaz bağlantısı 2005'te ve Mavi Akım bağlantısı 2003'te tamamlanacaktır.

- Temiz enerji teşvik edilecektir."

Hilmi Güler'in ardından söz alan Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun, ETKB'nin görüşlerine tümüyle katıldığını belirtti ve özetle şu hususları vurguladı.

- "Enerjide şu anda bir bahar havası yaşanırken yakın gelecek içinde bazı darboğazlar beklenmektedir.

- Arzu edilen, enerjinin sürdürülebilir olmasıdır.

• Büyüme için %5-7 hedeflenirken, enflasyon ciddi bir şekilde kontrol altına alınmalıdır.

• Enerjide mevcut vergiler azaltulmalı ve OECD düzeylerine indirilmelidir.

• Reel sektörde üretim desteklenmelidir.

• %98'leri oluşturan KOBİ'lere yeni destekler verilmelidir.

• Yatırım, üretim ve ihracatta bir atılım başlatılmalıdır.

• Yeşil enerjiye büyük önem verilmelidir.

• Nükleer enerjiye girmek gerekiyor.

• Bugün için artık, yerli sermaye, yabancı sermaye kavramları kalkmış, global sermaye kavramı konuşulmuştur.

• Araştırma ve geliştirmelere büyük önem verilmelidir."

Daha sonra söz alan CHP Ankara Milletvekili Yakup KEPENEK ise muhalefet olarak nükleer enerjiye yaklaşım bakımından iktidar ile aksi bir politika benimsediklerini vurguladı. OECD Uluslararası Enerji Ajansı Baş Ekonomisti, Fatih Birol

ise Ajansın çalışmalarını kaynak göstererek şu konuları vurguladı.

• "İleriye doğru bakışta fosil yakıtlar dominant olarak kalacaktır.

• Nükleer pazar payında gittikçe artan kayıplar görülmektedir. (Bu konuda, bazı nükleer uzmanların ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun'un dilek ve görüşleri ile uyumadığı anlaşılıyor.)

• Birincil kaynak olarak doğalgaz tüketimi global artış gösterirken, kömür azalma eğilimindedir.

• Enerjide bağımlı ülkelerin sayısı azalma doğrultusunda gelişmektedir.

• OPEC payı artan eğilimdedir.

• Çin, ithali önemli bir şekilde artan ülke durumuna gelmektedir.

• Tercihler %60 civarında doğalgaz üzerinde toplanmaktadır.

• Dünya gaz rezervlerinin %52'si İran ve Rusya'da bulunmaktadır.

• Enerji alanında gerekli görülen yatırım 2000-2030 arası için 4.2 trilyon doları buluyor.

• Türkiye için, Enerji Piyasası Reformu sürdürülmeli, ve enerji konularında ulusal bir strateji tespit edilmelidir."

Forumda Fatih Birol'dan sonra görüşlerini açıklayan ETKB, MSB, DB gibi bakanlıkların ve EPDK, TÜBİTAK, GAP, DSI, TETAŞ, EÜAŞ, TEDAŞ, TAEK, DEK/TMK, TÜSİAD, TMB/YİK, POAŞ, BOTAŞ, Shell gibi kuruluşların üst düzey yetkililerinin ve üniversiteler, sanayi kuruluşları, danışmanlık kuruluşları, medya araştırmacı mensuplarının, ayrıca; Siemens Enerji Grubu Dünya Başkanı Dr. Hans Jurgen Schloss Rusya Devlet Standartlar Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. A. D. Kazlov, Yunanistan EPDK Başkanı Prof. Dr. Capros, Rusya Bilimler Akademisi Petrol ve Gaz Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. G. B. Afan Asievic, STA-TOIL Başkanı Per Lindberg, ve Hırvatistan EPDK ile Moğolistan EPKR temsilcilerinin yaptıkları konuşmalar ilgi ile izlendi.

Türk katılımcılar konuşmalarında Türkiye'nin enerji alanındaki mevcut durumunu ve ileriye bakışlarını ortaya koyarken, yabancı konuşmacıların verdikleri deneyimlerle kazanılmış bilgilerin Türkiye için yol gösterici özellikler taşıması dikkat çekiyordu. Ko-

Enerji Formu 2002'de ele alınan konular

Forum'da çalışma konuları şu başlıklar altında ele alındı.

I. Siyasi ve Teknik Yönleriyle Enerjide Yeni Dönem; Türkiye'de Mevcut Enerji Kaynakları ve Yeni Enerji Kaynaklarının Geleceği; Türkiye'nin Yeni Enerji Stratejileri; "Enerji Pazarının Ekonomisi, Geleceğin Eğilimleri ve Türkiye'ye Bakış"

II. Küreselleşme ve Türkiye'de Enerji Sektörünün Geleceği.

III. Devlet Mülkiyetinden Tam Liberalizasyona Geçiş; İş ve Finans Dünyasının Enerji Politikalarına Bakışı, Beklentileri; Eski ve Yeni Enerji Yatırımlarının Geleceği ve Hukuksal Bakış.

IV. Türkiye'nin Enerjide 50 Yıllık Perspektifi; Potansiyel Enerji Kaynakları,

V. Johannesburg Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nin Ardından Dünyadan Örneklerle Enerjide Türkiye'ye Bakış; Enerji ve Çevre Politikalarının Uyumuna geleceği.

VI. Sanayide Enerjinin Üretimi ve Kullanımı; Fosil Yakıt Kullanımı ve Teknolojide Son Durum; Enerjide Talep Yönetimi; Çevre Duyarlılığının Üretime Yansımaları; Yeni Enerji Teknolojileri ve Dünyadan Örneklerle Dijitalleşme Sürecine Bakış; Türkiye İçin Çıkarılacak Dersler; Dünya Ülkelerinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurullarının İşleyişleri.

VII. AB Müzakerelerinde Son Durum: Bugün Enerjide Yeni Stratejiler ve İzlenmesi Gereken Politikalar.

VIII. Orta Asya ve Kafkaslar ile Karadeniz Havzasında Petrol ve Gaz Projelerinde Son Durum ve Türkiye'nin Yeni Konumu.

IX. Ortadoğu'da Son Gelişmeler Işığında Yeni Küresel Enerji Savaşları

X. Türk Enerji Yatırımlarının Finansmanında Ulusal ve Uluslararası Perspektifler.

XI. Enerjide Dünya ve Türkiye; TBMM'de Grubu Bulunan Siyasi Partilerin Enerjiye Bakışı.

XII. Savunma Sanayi-Enerji İlişkilerinde Strateji; Ulaştırma Sektöründe Enerji Kullanımının Dünya ve Türkiye'deki Geleceği.

XIII. Forum Genel Değerlendirmesi; Türkiye Enerji Forumu 2002 Sonuç Bildirgesi Sunumu.

Türkiye Enerji Formu 2002'de bildiri sunumlarının yanısıra çalıştay oturumları da yapıldı. Forum'un çalıştay oturumlarından bir görünüm

nuşmalarda savunulan bazı görüşler değerlendirme forumunda aşağıdaki gibi toparlandı:

Ekonomi

Enerji yatırımlarında ekonomi biliminin kurallarına uyularak optimal çözümler aranmalıdır. Yönetim etiği bakımından kayıp ve kaçakların bilhassa sosyal destek anlamında hoşgörü ile ele alınması ekonomi kurallarına uymaz. Sosyal problemlere yaklaşım farklı yöntemler gerektirir.

Kömür

Gelişen teknolojiler ile, en kalitesiz kömürlerin dahi çevreye uygun ve ekonomik kullanım yöntemleri bugün olanaklar içine girmiştir. Bütün rezervlerin kullanımına önem verilmelidir.

Su

Su birikimlerine sadece potansiyel enerji gözü ile bakılması doğru değildir. Birçok ülkede giderek artacak olan su tüketimi, tarım ve ormancılık gibi birçok alanlardaki kullanım göz önüne alındığında su birikiminin yetersiz kalacağı açıktır.

Kalkınmış batılı ülkeler öncelikle tüm su potansiyellerini devreye

sokmuşlardır. Yenilenebilir enerji olan su ülkemiz için her yönü ile öncelik gösteriyor.

Nükleer

Uzmanlarca büyük tartışma alanı. Dünyadaki en büyük Toryum rezervleri ülkemizde. Ancak teknoloji bir süre gerektiriyor. Öncelikle çözümlerin bulunması istenilen hususlar ise; yatırım maliyetleri, güncel teknolojik durumları, atık sorunları, tesislerin ömürleri sonunda yaratacağı ek mali sorunlar, enerji yatırımlarında ekonomi kuralları açısından optimal çözüm bakımından görünüm. Zamanlama bakımından, gelişen teknolojilerin ileride getireceği daha ekonomik, güvenilirliği daha olumlu durumlar vb.

Enerji koridoru ve gaz ringi

Tüm konuşmacılar bu hususlar da olumlu görüşler verdi.

Bor

Dünya rezervleri içinde Türkiye önemli bir duruma sahip. Geniş bir kullanma alanı mevcut. Gelişen hidrojen teknolojisinde de çok önemli bir yeri var. Gerekli yatırımların yapılmamış olması ciddi kayıplar meydana getiriyor. Bu yatırımların yapılması durumunda getiri-

şimlerin yapılması durumunda getirişi bir yılda harcamaları karşılayabilecek düzeyde.

Çevre

Bugün için ve gelecek nesillerin sağlıklı yaşamlarının gereklerini planlamanın ve yerine getirmenin önemi çok iyi anlaşılmış olmakla birlikte, genel bir bilinçlendirme bakımından büyük gayret gösterilmelidir.

Ar-Ge

Liberal ekonomiye geçişte özel teşebbüse, bütçe içinde gerekli bir yüzdenin Ar-Ge'ye ayrılmasının önem ve ciddiyeti hatırlatılmalıdır.

Her zaman konuşulan ve nedense gereği yapılamayan üniversite-sanayi işbirliği, ülkelerin kalkınmasında büyük önem arz ediyor. Bu konu yasaların üniversitelere verdiği bir görev olmaktan öte, üniversitelerin fonksiyonlarını yapabilmeleri, ülke yararına çözümler üretmeleri için bir zorunluluk, sonuçta getirilen kazançlar sanayici için de bir büyüme olanağı, potansiyel güçlerinde bir artıştır.

(Forumdaki tüm konuşmalar kayıtlara alındı ve düzenleyiciler tarafından bu konuşmaların kitap halinde yayımlanacağı bildirildi.) ●

EDİTÖRDEN

ENERJİ

Sahibi (Publisher)

Hüsamettin ÜNSAL

Yayın Koordinatörü (Publishing Coordinator)

Cem KAÇMAZ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü (Editor)

Banu ÖZYÜREK

Reklam Müdürü
(Advertising Manager)

Erkan ESKİÇİRAK

Grafik Tasarım (Graphic Design)

Özge ÖZGÜNER

Abone (Subscription)

Şadan ERSOY

UZMAN

UZMAN Yayıncılık A.Ş.

İnönü Cad. Yıldırım İşhanı

No: 11 / 2 80650 4. Levent -İSTANBUL

Tel: (0212) 283 55 65 (pbx)

Faks: (0212) 282 36 18

e-mail: enerji@unsalpni.com.tr

uzman@unsalpni.com.tr

Renk ayrımı (Color Sep.)

&

Baskı (Printing)

MART MATBAACILIK SANATLARI

Tel: (0212) 321 23 00 (pbx)

Danışma Kurulu üyelerinin adları
soyadlarına göre alfabetik olarak yazılmıştır.
ENERJİ aylık olarak yayımlanır.
Dergide yer alan yazılar kaynak gösterilmeden
kısmen veya tamamen başka bir yere
aktarılamaz. İmzalı yazılarda belirtilen
görüşler yazarına aittir.

ISSN 1301-1790

Bir kez daha umutla...

Türkiye, tüm umutlarını ertelediği ve yine kemer sıkamakla geçirdiği 2002 yılını da geride bırakıyor. Avrupa Birliği, hükümet değişikliği, Irak'a saldırı olasılığı gibi pek çok maddeyle dolu olan gündemi sonucu 2002 yılında neredeyse 'kafasını kaşımaya vakti olmayan' Türkiye, seçimlerin ardından biraz daha rahatlamış ve bir parça daha iyimser bir şekilde giriyor 2003 yılına. Enerji dünyası da ülke genelindeki iyimser havadan nasibini alıyor. Enerji yatırımcıları, önlerini görebilecekleri ve sağlıklı rekabet koşullarının geçerli olacağı bir ortamın yaratılması için AKP Hükümeti'nin vaatlerini hayata geçirmesini bekliyor. 11-12-13 Aralık tarihlerinde gerçekleşen Türkiye Enerji Forumu 2002'deki gözlemlerimiz ve çeşitli sektör yetkilileri ile görüşmelerimiz sonucu çıkan tablo da bu gerçeğe işaret ediyor. Sizin için takip ettiğimiz ve sektörün yoğun ilgi ile izlediği Enerji Forumu'nun detaylarını Ocak sayımızın sayfalarında bulacaksınız. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler'in bir anlamda görücüye çıktığı Forum, üç gün boyunca çeşitli oturumlar ile enerji dünyasının sorunlarının masaya yatırılarak, gelecek için politikaların belirlenmeye çalışıldığı bir platform oldu. Bu sebeple de gerek kamu kurum ve kuruluşlarından, gerekse de özel sektörden birçok önemli ismin katıldığı Enerji Forumu'nu ayrıntıları ile sayfalarımıza taşıdık.

Bunun yanında rüzgar santralleri konusunda hazırladığımız dosya ile de rüzgar enerjisinin 2003 yılında alacağı pozisyonu tartışmak ve gelişmeleri size aktarmak istedik. Rüzgar Enerjisi Santralı Lisansı için yapılan başvuruların yoğunluğu ve bu alanın önümüzdeki dönemin hareketli unsurlarından olacağı sinyalleri bizi bu yöne itti. Rüzgar enerjisinin temiz ve yenilenebilir bir kaynak olması dolayısıyla ülke ekonomisine sağlayacağı faydalar ve enerjide dışa bağımlılığımızı ortadan kaldırma yönünde yapacağı olumlu etki de bu konuya daha bir duyarlı yaklaşmamıza sebep oldu. Yeni yılın ilk sayısını 'temiz' bir kaynak ile açalım istedik.

2003'e yeni yeni adım attığımız şu günlerde sektörün önemli isimleri ile hükümetin enerji programını değerlendirerek hazırladığımız araştırma dosyamız ile de sektörün geleceğine ışık tutma adına bir çaba gösterdik. Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi Başkanı Hüseyin Arabul, Türkiye Kojenerasyon Derneği Başkanı Özkan Ağış ve Siemens Enerji Üretimi Bölümü Direktörü Selahattin Hakman gelişmeleri sizin için değerlendirdi. Bunlara ek olarak sektördeki gelişmeler ve haberleri de biraraya getirerek Enerji Dergisi'ni yine bir ay boyunca keyifle okuyacağınız bir dergi olarak hazırlamaya çalıştık.

2003'te bir kez daha kemer sıkmamak, hayal kırıklığına uğramamak, yerimizde saymamak ve dünya barışına zarar verecek hiçbir gelişmenin ortadaki olmamak dileğiyle...Mutlu yıllar, keyifli okumalar...

Banu Özyürek

Türkiye Enerji Forumu 2002, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler ile sektörü buluşturdu.

Enerjiye yön verenler, sektörün geleceğini tartıştı

Enerji dünyasının geçmişi, bugünü ve geleceği ile ele alındığı, sektörün ulusal ve uluslararası sorunlarının tüm boyutları ile ortaya konduğu Türkiye Enerji Forumu 2002, 11-13 Aralık tarihleri arasında Çırağan Sarayı'nda gerçekleştirildi. Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve TÜBİTAK himayesinde gerçekleştirilen forumda 3 gün boyunca çeşitli oturumlar ve çalıştaylar düzenlendi. Yurtiçi ve yurtdışından yoğun bir katılımın olduğu forum, sektörün tüm ilgilerini bir araya getirdi. Akademisyenler, ekonominin saygın isimleri, hukuk, finans ve bilim dünyasının yetkililerinin sunumları ile şekillenen forum, Türkiye'nin enerji politikalarının tartışıldığı, geleceğe dönük hedef ve stratejilerin ortaya konduğu bir platform oldu.

Açılış günü gerçekleştirilen ilk oturum, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun ve EPDK Başkanı Yusuf Günay'ın katılımı sebebiyle özel bir önem taşıyordu. Forum Başkanı Neslihan Gökdemir; açılış konuşmasında, bu yıl ikincisi düzenlenen Türkiye Enerji Forumu'nun gerek kapsamlı yapısı gerekse de gerçekleştirildiği kritik dönem itibarıyla taşıdığı anlama işaret etti. Merkezinde

enerji kaynaklarının olduğu bir savaşın günden güne yaklaştığı tarihlerde, Türkiye'nin enerji politikalarının tartışıl-

“Türkiye'nin Yeni Enerji Stratejileri” II

11-12-13 Aralık 2002
Çırağan Sarayı

masının ve enerjinin yanına bilginin konulmasının gerekliliğine dikkat çeken Gökdemir, sektörün tüm oyuncularının görüş alış verişini yapabilecekleri bir ortam yaratmaya ça-

lıştıklarını belirtti. Türkiye Enerji Forumu'nun düzenli bir şekilde yapılarak ve kapsamının her yıl daha da genişletilerek geleneksel hale getirilmesini hedeflediklerini dile getiren Gökdemir, sağlıklı enerji politikaları saptanması konusunda katkı sağlamayı amaçladıklarını vurguladı. Forum'da konuşma yapan Bakan Hilmi Güler'in üretimi artırmak ve maliyetleri düşürmek yolunda verdiği mesajlar, sektör ilgilileri tarafından memnuniyetle karşılandı. Güler, yerli ve yabancı yatırımcı arasında hiçbir ayırım gözetmeyerek, Türkiye enerji pazarına çekilmeleri yolunda önemli adımlar atacaklarını ve sanayinin taleplerini öncelikleri arasına koyacaklarını ifade etti.

Forumda; “Siyasi ve teknik yönleriyle, enerjide yeni dönem”, “Küreselleşme ve Türkiye’de enerji sektörünün geleceği”, “Devlet mülkiyetinden tam liberalizasyona geçiş”, “Türkiye’nin enerjide 50 yıllık perspektifi”, “Enerji ve çevre politikalarının uyumlu geleceği”, “Sanayide enerjinin üretim ve kullanımı”, “Dünya ülkelerinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumları’nın işleyişi” gibi pek çok konuda oturumlar düzenlendi.

Ocak 2003 9

Hilmi Güler

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

"Üretimin önündeki engeller kaldırılacak"

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Güler, yeni dönemde yerli ve yabancı yatırımcı arasında fark gözetilmeyeceğini vurguladı.

Türkiye Enerji Forumu 2002'ye katılan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, 58. Hükümet ile birlikte yepyeni bir dönemin başladığını vurgulayarak, bu dönemde özellikle üretimin önündeki tüm engelleri kaldırmaya çalışacaklarını belirtti. Yerli ve yabancı yatırımcıların, Türkiye'de yatırım yapmasını özendirerek teşviklere ağırlık verileceğini dile getiren Güler, Türkiye'nin geleceğini enerji sektöründeki büyük yatırımlar ile şekillendireceklerini söyledi. Yerli kaynakların kullanımı açısından da önemli bir dönemin başlangıcında bulunduğunu açıklayan Güler, bakanlığı yapılandırırken de bu amacı gözetken farklı birimlerin bir araya getirildiğini ifade etti. Güler; "Yerli ve yabancı yatırımcı arasında fark gözetilmeyecek olan bu yeni dönemde, yatırımcıların önündeki engeller büyük ölçüde kaldırılacak. Buradaki temel kriter ülkemizin çıkarları olacaktır. Enerjinin sürdürülebilir olması, güvenliği, ucuzluğu ve kalitesi de belirleyici unsurlardandır" dedi. Hilmi Güler, gerek globalleşme, gerek dış politika, gerekse güvenlik gibi pek çok

alanın temel taşı olan enerjiye gereken önemi vereceklerini vurguladı. Güler sözlerine şöyle devam etti: "Enerjinin mümkün olan en ucuz şekilde kullanıma sunulması gerekirken, özellikle kalkınmakta olan ülkemizde bu bir zorunluluk halini almaktadır. Sürdürülebilir bir kalkınma ve küresel ölçekte rekabet edebilir bir ekonomi yaratmanın en önemli araçlarından biri, ucuz, kaliteli, sürekli ve güvenilir enerjinin teminidir. Kısıtlı kamu imkanları sebebiyle, sektörde bir darboğaz yaşanmaması için özel sektör yatırımlarının ve yabancı sermayenin hızla sektöre akması büyük önem arz etmektedir. Enerji sektörüne, kalkınmayı destekleyici bir işleyiş kazandırmak amacıyla uygulanmakta olan politikalar 5 ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar; sektörün liberalleşmesi, enerji piyasasında rekabet ortamı yaratılarak sektör verimliliğinin artırılması ve şeffaflığın sağlanması, Doğu'nun zengin enerji kaynaklarının Batı piyasasına taşınmasında Türkiye'nin enerji koridoru işlevini üstlenmesi, enerji talebinin karşılanmasında dış bağımlılık oranını giderek artan ülkemizde enerji güvenliği için gerekli faaliyetlerin önceliklendirilmesi, enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve tüketilmesinde çevre ile etkileşimin dikkate alınarak, sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde faaliyet gösterilmesi ve çağdaş ülkeler arasında yerimizi alabilmek için enerji teknolojileri alanındaki çalışmaların yoğunlaştırılmasıdır. Bu politikalar paralelinde 58. Hükümet olarak hedefimiz, sınırlı olan doğal kaynaklarımızı daha

akılcı kullanarak çevreye ve insan sağlığına olumsuz etkileri asgariye indirmek, yeni kaynaklara ilaveten yeni teknolojiler ile de enerji hizmetlerini çeşitlendirerek alternatif enerji kaynaklarını faydalı şekilde kullanarak Türkiye'nin refahını ve kalkınmasını sağlamaktır."

Bakan Hilmi Güler, bugüne kadar yürütülen birtakım hatalı uygulamalar ile kayıp ve kaçaklar sonucunda enerjinin yüksek birim fiyatı ile kullanıcılara ulaştırıldığını ifade etti. Sanayinin önündeki en büyük engel olan bu yüksek enerji fiyatını aşağıya çekmenin öncelikli hedeflerinden olduğunu vurgulayan Güler, bu konudaki çalışmalarda sona yaklaşıldığını açıkladı. Güler; "Seçim beyanlarımızda de belirttiğimiz üzere elektrik fiyatlarımız aşağıya çekilmesi namus sözümüzdür. Yüzde 22'lere varan kayıp kaçak oranımız kabul edilebilir bir rakam değil. Diğer ülkelerde bu rakam en fazla yüzde 7 seviyesindedir. Bunu mutlaka aşağıya çekmemiz gerekiyor" dedi. Yüksek kayıp kaçak oranlarının büyümeyi yavaşlatan, yerli sanayinin rekabet edebilirliğini azaltan ve yabancı sermaye yatırımlarını engelleyen sonuçlar da doğurduğuna dikkat çeken Güler, bu konuda ciddi çalışmalar yaptıklarını kaydetti. Güler, petrol, doğalgaz ve maden arama ve araştırma geliştirme faaliyetlerine de gereken önemin verileceğini vurguladı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın sadece kelime olarak değil, çalışma prensibi itibariyle bir bütün olarak algılanması yolunda adım atacaklarını belirten Güler, bu amaç doğrultusunda çeşitli birimler

arasındaki duvarları yıktıklarını ifade etti. Güler, sözlerini; "Ülkemizin ekonomik gelişimine paralel olarak hızla artan birincil enerji talebinin 2001 yılı itibariyle ancak yüzde 35'i yerli kaynaklarla karşılanmıştır. Bu maalesef iç açıcı bir rakam değildir ancak 2010 yılında yüzde 27'sinin, 2020 yılında da ancak yüzde 20'sinin yerli üretimle karşılanacağı tahmin edilmektedir. Bu tabloyu da yeniden düzenlemek durumundayız. Yerli kaynakların ülke ekonomisine katılması temel hedefimiz olacaktır. Hükümet olarak kömür ve hidrolik enerjiye gereken ağırlığı verip, üretimin bu kaynaklar ile sağlanmasına önem göstereceğiz" şeklinde sürdürdü. Yeni linyit ve kömür sahaları arama faaliyetlerini başlattıklarını da belirten Güler, TTK, TKİ, MTA ve Etibank gibi kurumları ile gerekli çalışmaların başlatıldığını ve Türkiye'nin yeniden taranacağını ifade etti. Güler, dünya çapında önemli rezervlere sahip olduğumuz Bor ve Toryum yataklarıyla ilgili olarak da, aktif Ar-Ge faaliyetleri başlatacaklarını vurguladı. Bakan Güler, Avrupa Birliği normları ve küresel eko-

nomi ile bütünleşme amacı doğrultusunda serbest rekabeti öngören yeni piyasa atılımlarının devam ettirileceğini açıkladı. Güler, böylelikle piyasada yer alan ve alacak kamu tüzel kişilerinin gerçek maliyetler üzerinde çalışmasının temin edilmesinde gereken şeffaflığın sağlanacağını, yeni, ucuz ve verimli yatırımların teşvik edilerek, halen piyasada faaliyet göstermekte olan kamu kurum ve kuruluşlarının genel bütçe üzerindeki yükünün hafifletileceğini de sözlerine ekledi. Yeniden yapılanma çalışmalarının tamamlanması ve piyasanın işlerlik kazanmasında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın sadece makro düzeyde enerji politikalarını düzenleyeceğini söyleyen Güler, EPDK'nın ise, piyasanın belirlenen makro politikalarla uyumlu çalışmasını sağlama rolünü üstleneceğini açıkladı. 58. Hükümet olarak enerji piyasasının rekabete açılmasını hızlandıracaklarına değinen Güler, EPDK ve Bakanlık arasındaki yetki ve sorumluluk alanlarının netleştirileceğini kaydetti. Elektrik üretim ve dağıtım tesislerinin özelleştirilmesine de hız kazan-

dıracaklarını belirten Güler, Yap İşlet Devret, Yap İşlet ve İşletme Hakkı Devri uygulamalarının gözden geçirilerek, sorunların en kısa sürede çözüme kavuşturulacağını açıkladı. Geçtiğimiz yıllarda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın çeşitli olaylar ile yıpratılmasından üzüntü duyduklarını ifade eden Güler, bu atmosferi değiştirerek, bürokratların rahatlıkla imza atabilecekleri bir ortam yaratacaklarını vurguladı. Güler, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın son derece verimli çalışan ve zamana karşı yarış yapan bir bakanlık haline getirileceğini ifade etti. Doğalgaz sektörünün, uluslararası gelişmelere cevap verecek şekilde yapılandırılacağına dikkat çeken Güler, petrol sektörü için de serbestleşmeyi sağlayacak bir yasanın bir an evvel çıkarılması gerektiğine değindi. Güler, sözlerini; "58. Hükümet olarak enerji sektöründe de Türkiye'nin önünü açacak çalışmalar, sektörün tüm katılımcıları ile birlikte karşılıklı işbirliği, güven ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda ele alacağımızı vurgulamak istiyorum" diyerek noktaladı.

"Sanayicileri enerji yatırımlarına yönlendireceğiz"

Sözlerine, sürdürülebilir bir kalkınmanın ancak sanayileşme ile mümkün olduğunu belirterek başlayan Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun, küresel ölçekte rekabet edebilir güçlü bir ekonomiye ulaşmanın en önemli araçlarından birisinin tutarlı bir enerji politikası olduğunu vurguladı. Coşkun, Türkiye'nin petrol ve doğalgaz üreticisi ülkelerle komşu olmasından doğan stratejik konumunu yeterince değerlendiremediğine dikkat çekti. Elektrik enerjisinin üretim ve tüketiminde, OECD ülkeleri arasında en alt sıralarda yer aldığımızı ifade eden Coşkun, tek parti iktidarı ile piyasalarda meydana gelen olumlu havayı kalıcı kılmayı hedeflediklerini açıkladı. Yatırımların artmasıyla birlikte elektrik sıkıntısının başlayacağını

Ali Coşkun
Sanayi ve Ticaret Bakanı

söyleyen Coşkun, bu konudaki tedbirlerin süratle alınması gerektiğini belirtti. Geçtiğimiz dönemde, hükümetin gelir sıkıntılarını aşabilmek için dolaylı vergilere yöneldiğine dikkat çeken Coşkun, enerjiye yapılan aşırı vergi yüklemesinin, bu durumun çarpıcı bir örneği olduğunu kaydetti. Coşkun; " Vergi oranlarının artışı, sanayimizi son derece olumsuz etkilemiş ve maliyet enflasyonuna sebep olmuştur. Hükümetimiz, enerjideki vergileri azaltmak ve özellikle OECD ülkeleri seviyesine indirmek konusunda çalışmalarını devam ettirmektedir" dedi. Enerjinin ucuzluğunun en az, temizliği ve yeterliliği kadar önemli olduğunu vurgulayan Coşkun, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın üretim sektörünü destekleyecek programlara yö-

ENERJİ

neleceğini dile getirdi. KOBİ'lerin sıkıntısını hafifletecek yeni teşvikler sunacaklarını ifade eden Coşkun, hedefin; üretim, yatırım ve ihracat seferberliği olduğunu açıkladı. Enerji sektöründe özelleştirmenin önemine değinen Coşkun, her türlü tedbiri alarak, sanayicileri enerji yatırımlarına yönlendirmeyi hedeflediklerini ifade etti. Coşkun, sanayicinin, ulusal ve uluslararası sermayenin önündeki bütün engelleri kaldıracaklarını belirtti. Türkiye'nin, ekonominin can damarı, sanayi ve sosyal hayatın vazgeçilmez ihtiyacı olan enerjiyi ucuz ve kaliteli elde etme durumunda olduğunu söyleyen Coşkun, globalleşme sürecinde kalkınmanın tek koşulunun rekabet gücünün yüksekliği olduğuna işaret etti. Bu anlamda sanayileşmenin

Coşkun:

"Hükümetimiz, enerjideki vergileri azaltmak ve özellikle OECD ülkeleri seviyesine indirmek konusunda çalışmalarını devam ettirmektedir."

önündeki en büyük engelin enerji sorunu olduğunu vurgulayan Coşkun, bu sorunun en kısa sürede çözülmesi gerektiğini söyledi. Yabancı sermaye kavramının globalleşme ile birlikte uluslararası sermaye kavramına dönüştüğünü ifade eden Coşkun, güçlü bir ekonomi için yerli ve yabancı sermayeyi ayırmamak gerektiğine değindi. Coşkun, sözlerini; "Uluslararası sermayenin, bir enerji terminali durumunda olan Türkiye'nin özelliklerini ve stratejik yapısını dikkate alarak yatırım yapmasını bekliyoruz. Geçmişte bizi de üzen olumsuzluklar yaşanmıştır. Ancak yeni dönemde, yeni şartlarla, bu olumsuzluklardan etkilenmeyen yeni bir anlayışla kendilerini Türkiye'ye yatırıma davet ediyorum" şeklinde noktaladı.

"Reform sürecinin dönüm noktaları aşıldı"

Türkiye'nin kalkınma hedeflerini gelişmiş ülkelerle entegrasyon doğrultusunda belirlediğini söyleyen EPDK Başkanı Yusuf Günay, özellikle sanayi sektörünün Avrupa Birliği ülkeleri ile rekabet edebilecek bir seviyeye çıkartılması için büyük mücadele verilmesi gerektiğini belirtti. Avrupa Birliği Komisyonu tarafından yayınlanan son ilerleme raporunda EPDK'nın çalışmalarından, önemli gelişmeler olarak bahsedildiğini kaydeden Günay, enerji mevzuatımızın Avrupa Birliği ile uyum yönünde hızla geliştirildiğini kaydetti. EPDK'nın, elektrik enerjisi sektörünün rekabete açılması sürecinde ve sonrasında düzenleme ve denetleme görevini şeffaflık temelinde, eşit taraflar arasında ayırım gözetmeden gerçekleştirmeye özen gösterdiğini ifade eden Günay, hazırlanan ikincil mevzuatın Türkiye'de bir ilk olarak kamuoyunun görüş ve önerilerine açılması yoluyla son haline getirilmesinin de, bu özenin göstergesi olduğunu belirtti. Günay sözlerine şöyle devam etti: "Elektrik enerjisi sektörüne ilişkin

diğer ülke uygulamaları, rekabet esasına dayalı bir elektrik piyasası oluşturulmasının ancak ilgili tüm kurum ve kuruluşların reform sürecine aynı özen ve titizlikle yaklaşmasıyla mümkün olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda serbestleşme sürecinde ele alınan elektrik enerjisi sektöründe halen kamunun hakim durumda bulunması geçici bir durumdur. Oluşturulması öngörülen piyasaya özel hukuk hükümlerine tabi olacak, dolayısıyla kamu şirketleri, diğer piyasa katılımcılarından farklı bir muameleye tabi tutulmayacaktır. Bu durum doğalgaz piyasası için de geçerlidir. Dolayısıyla, Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı'nın enerji KİT'lerine dair finansman kararlarını oluştururken, konuya bu bakış açısıyla bakmaları reform sürecinin başarısı açısından zorunludur. TEDAŞ'a lisans verilmesi de reform süresi açısından önemli bir dönüm noktasını işaret etmektedir. Tahminlerimize göre bu sürecin 3 Mart 2003 başında gerçekleşmesi ile, ülkemizde ilk kez bölgesel tarife uygulamasına geçilmiş olacaktır.

Yusuf Günay
EPDK Başkanı

Bölgesel tarife uygulaması, bölgeler arası gelişmişlik düzeyi ve bölgeler arası kayıp kaçak oranlarının oldukça farklılaşmasına bağlı olarak bazı tüketicilerin desteklenmesini gerektirecektir."

Enerji sektöründe yürütülen reform çalışmalarının, yasal bir değişiklik olmanın ötesinde anlam taşıdığını belirten Günay, zihniyetin de değişmesi gerektiğini vurguladı. Elektrik

12 Ocak 2003

Piyasası Kanunu'nun, elektrik enerjisini, rekabet ortamında ticaret yapılabilen bir piyasa olarak belirlemesi nedeni ile, elektrik fiyatlarındaki piyasa dışı unsurların kaldırılacağına dikkat çeken Günay, bu bağlamda TRT payının yanı sıra, belediye tüketim vergisi uygulamasının da gözden geçirilmesi gerektiğini kaydetti. Günay; "Türkiye, OECD ülkeleri arasında sanayi abonelerine Japonya ve İtalya'dan sonra en yüksek elektrik fiyatı uygulanan ülkedir. Diğer ülkelerdeki fiyat oluşumu ile Türkiye'deki fiyat oluşumu arasında, sanayicilerimiz yönünden önemli fark bulunmakta, bu husus ülkemizin sanayileşme hedefi ile açık bir çelişki oluşturmaktadır" dedi. Ancak gerçek anlamda rekabetçi bir piyasada oluşacak fiyatların düşüş eğilimi göstereceğinin tespit

"Hükümetin desteği ile reform süreci daha hızlı ve güçlü bir şekilde tamamlanacaktır."

edildiğini vurgulayan Günay, EPDK'nın bu koşulları sağlamak için görevini en iyi şekilde yerine getirme uğraşı içinde olduğunu vurguladı. Yapılan doğalgaz alım anlaşmalarının Türkiye'nin toplam talebinin üzerinde olması sebebiyle doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik adımların ivedilikle atılması gerektiğine de işaret eden Günay, bu çerçevede doğalgaz tüketiminin yaygınlaştırılması amacı ile yıl sonuna kadar ilk şehir içi dağıtım ihalesi sürecinin başlatılmasını plan-

ladıklarını açıkladı. Enerji sektörünün bütünlüğü açısından petrol sektörünün serbestleşmesini sağlayacak olan Petrol Piyasası Yasası'nın bir an önce çıkartılmasının önemine değinen Günay, bu yasanın, enerji sektörünü düzenleyici reformların bütünlüğü açısından son derece büyük önem taşıdığını vurguladı. Enerji sektörü reformlarında dönüm noktalarının aşıldığını belirten Günay, hükümetin desteği ile reform sürecinin daha hızlı ve güçlü bir şekilde tamamlanacağını kaydetti.